

Peygamberler hakkında çok kötü vesveseler geliyor bana, kurtulmam için ne önerirsiniz?

Vesvese konusu için [Yirmi Birinci Söz, İkinci makam'ı](#) okumanızı tavsiye ederiz. Bu risalede geçen "[Beşinci Vecih](#)" tamamen yaranıza işaret etmektedir. Dikkatle okuyup istifade edebilirsiniz. Burada, hayalimizde geçen ve fikrimize giren hiç bir meselenin imana zararı olmadığını göreceğiz. İman, nasıl ki tasdik ile olur. öyle de, imandan çıkmaz dahi tasdik ile olur. Akıl ve hayalimize gelen hiç bir meseleden sorumlu değiliz, küfür gibi görünen meseleler dahil.

Aşağıda da ifade edildiği üzere bu haller genellikle ihtiyar ve irademizin dışında meydana gelmektedir. Kaldı ki, dalaletin ne kadar çirkin bir sonucu olduğunu anlamak için bilerek, imani konularda tefekkür yapılabilir.

Mesela, bir an ahiretin olmadığını düşünelim, ortaya nasıl bir manzara çıkacaktır. Korkunç ve çirkin görünen bu manzaradan yola çıkarak, ahiretin mutlaka olacağına dair olan imanımızı bir kat daha kuvvetlendirmiş oluruz.

"Beşinci Vecih:"

"Mesâil-i imâniyede şüphe sûretinde gelen vesvesedir. Bîçare vesveseli adam, bâzan tahayyülü, taakkul ile iltibas eder. Yani, hayale gelen bir şüpheyi, akla girmiş bir şüphe tevehhüm edip, itikadına hâlel gelmiş zanneder. Hem, bâzan tevehhüm ettiği bir şüpheyi, imâna zarar veren bir şek zanneder. Hem, bâzan tasavvur ettiği bir şüpheyi, tasdik-i aklîye girmiş bir şüphe zanneder. Hem, bâzan bir emr-i küfrîde tefekkürü, küfür zanneder; yani dalâletin esbâbını anlamak sûretinde kuvve-i müfekkirenin cevalânını ve tetkikatını ve bîtarafâne muhâkemesini, hilâf-ı İmân zanneder. İşte telkinât-ı şeytâniyenin eseri olan şu zanlardan ürkerek, 'Eyvah, kalbim bozulmuş, itikadıma hâlel gelmiş.' der. O haller, gâliben ihtiyârsız olduğundan, cüz-i ihtiyârîsiyle ıslah edemediğinden yeise düşer. Bu yaranın merhemi şudur ki:"

"Tahayyül-ü küfür, küfür olmadığı gibi, tevehhüm-ü küfür dahi, küfür değildir. Tasavvur-u dalâlet, dalâlet olmadığı gibi, tefekkür-ü dalâlet dahi, dalâlet değildir. Çünkü, hem tahayyül, hem tevehhüm, hem tasavvur, hem tefekkür, tasdik-i aklîden ve iz'ân-ı kalbîden ayırırlar, başkadırlar. Onlar bir derece serbesttirler, cüz-i ihtiyâriyeyi pek dinlemiyorlar, teklif-i dinî altına çok giremiyorlar. Tasdik ve iz'an, öyle değiller; bir mîzana tâbidirler."

"Hem, tahayyül, tevehhüm, tasavvur, tefekkür, nasıl ki tasdik ve iz'an değiller; öyle de, şüphe ve tereddüt sayılmazlar. Fakat, eğer lüzumsuz tekrar ede ede müstekar bir hale gelse, o vakit, hakiki bir nevi şüphe ondan tevellüd edebilir."

"Hem, bîtarafâne muhâkeme nâmiyle veya insaf nâmına deyip, şikk-ı muhâlifî iltizam ede ede tâ öyle bir hale gelir ki, ihtiyârsız, taraf-ı muhâlifî iltizam eder; ona vâcib olan hakkın iltizâmı kırılır. O da tehlikeye düşer; hasmın veya şeytanın bir vekil-i fuzûlîsi olacak bir hâlet, zihninde takarrür eder."

"Şu nevi vesvesenin en mühimi budur ki: Vesveseli adam, imkân-ı zâtî ile imkân-ı zihniyi birbirine iltibas eder. Yani, birşeyi zâtında mümkün görse, o şeyi zihnen dahi mümkün ve aklen meşuk tevehhüm eder. Halbuki, ilm-i kelâmın kaidelerindendir ki; imkân-ı zâtî ise, yakîn-i ilmîye münâfi değil ve zarûret-i zihniyeye zıddiyeti yoktur. Meselâ, şu dakikada Karadeniz'in yere batması, zâtında mümkündür ve o imkân-ı zâtî ile muhtemeldir. Halbuki, yakînen o denizin yerinde olduğunu hükmediyoruz, şüphesiz biliyoruz; ve o ihtimâl-i imkânî ve imkân-ı zâtî, bize şek vermez, bir şüphe getirmez, yakînimizi bozmaz. Meselâ, şu güneş, zâtında mümkündür ki, bugün gurûb etmesin veya yarın tulû etmesin. Halbuki, bu imkân, yakînimize zarar vermez, şüphe getirmez."

"İşte bunun gibi, meselâ, hakâik-ı imâniyeden olan hayat-ı dünyeviye'nin gurûbuna ve hayat-ı uhreviye'nin tulûna imkân-ı zâtî cihetinde gelen vehimler, yakîn-i imâniye zarar vermez."

"Hem **يَلِدُ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ رِيغَالًا وَجَلَالًا قَرِيْبًا** yani "Bir delilden neş'et etmeyen bir ihtimâlin hiç ehemmiyeti yoktur" olan kaide-i meşhure, hem usûlü'd-din, hem usûlü'l-fıkhın kaide-i mukarreresindedir."⁽¹⁾

Dipnotlar:

(1) bk. [Sözler, Yirmi Birinci Söz İkinci Makam](#)

İlave bilgi için tıklayınız:

[Vesvese nedir ve kurtulma çareleri nelerdir?](#)